

Eixo 4

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

1. **Desenvolvemento económico** dos sectores extractivo, de comercialización, transformación e acuicultura a través das estratexias locais.
2. **Diversificación das actividades** económicas, con inversións cara o sector turístico, ecoturismo – pesqueiro, cultural... Potenciar a calidade ambiental costeira das zonas.
3. Iniciativas que teñan en conta a protección do **medio ambiente**. Potenciar a calidade ambiental costeira das zonas.
4. Manter e desenvolver os postos de traballo a través da diversificación económica e a reestructuración social: **promover a igualdade**.
5. Proxectos de cooperación interrexional, nacional e transnacional dos axentes económicos e entre as zonas de pesca. **Promover sinerxias** entre os distintos axentes implicados no sector pesqueiro. Boas prácticas.

EXPERIENCIAS+ E BOAS PRÁCTICAS:

Criterios empregados para a selección de proxectos, iniciativas e modelos que poidan servir de exemplos e referentes de actuación

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

CRITERIOS

- Proxectos que acadan **alternativas** ás actividades pesqueiras en retroceso ou dan novos enfoques a actividades actuais
- **Conservan elementos patrimoniais** e lle dan unha **nova actividade** de futuro
- Experiencias que se inxiren con forza na comunidade costeira como **símbolo de identidade**
- Axudan a **conservar os recursos naturais** e practican unha pesca sustentable: exemplos de loita contra a sobre explotación, adecuación das técnicas de pesca ós recursos existentes, uso de combustibles eficientes, enerxías alternativas, etc.
- Actuacións relacionada co mar que se constitúen en símbolo de cidade, vila ou comunidade costeira: proxectos que tendan a poñer en **cooperación o mar e a terra**.
- **Interaccionan positivamente** noutras actividades económicas, sociais e culturais da comunidade
- Actuación enmarcadas nun concepto de **desenvolvemento local**: fixación poboación, desenvolvemento sostible, posta en valor recursos locais e xeración de emprego.

1. Desenvolvemento económico dos sectores extractivo, comercialización, transformación e acuicultura a través das estratexias locais.

- **VALORIZACIÓN BIOTECNOLÓGICA DOS RECURSOS MARINOS (CETMAR):** Valorización biotecnolóxica dos recursos mariños a través do aproveitamento de subproductos da pesca e organismos mariños para a obtención de compostos con actividade biolóxica de aplicación na industria da alimentación animal, humana, cosmética e farmacéutica e a transferencia de dita tecnoloxía ás PYMES.
- **BENIGN AND ENVIRONMENTALLY FRIENDLY FISH PROCESSING PRACTICES TO PROVIDE ADDED VALUE AND INNOVATIVE SOLUTIONS FOR A RESPONSIBLE AND SUSTAINABLE MANAGEMENT OF FISHERIES (CETMAR):** Contribuir á minimización do impacto adverso ecolóxico e medioambiental das actividades pesqueiras, tanto a bordo como en terra e (en cumprimento da política común de pesca UE) fronte a unha xestión responsable e sostible da pesca, desenvolvendo e implementando a xestión de residuos eficiente e integral e o tratamento para reciclar e reutilizar residuos da pesca industrial.

1. Desenvolvemento económico dos sectores extractivo, comercialización, transformación e acuicultura a través das estratexias locais.

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

- **OBSERVATORIO MEDIO AMBIENTAL (CETMAR):** Creación dun observatorio medioambiental sobre o impacto no medio mariño dos residuos sólidos xenerados por actividades acuícolas, pesqueiras e portuarias. Complementariamente, información e asesoramiento sobre novas técnicas para a utilización da madeira e resinas na construción marítima. Innovación e minimización do impacto medioambiental.
- **Proxecto PERCEBE (CETMAR):** Xestión integral da pesquería do Percebe
- **PERCEBIÑOS EN LATA:** iniciativa da Confraría de Baiona

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

PROTEUS (CETMAR): conversión de recursos naturais e residuos mariños en produtos de alto valor engadido para aplicación industrial”

RESIDUOS MEJILLÓN (CETMAR): caracterización e valorización dos residuos producidos na manipulación comercial do mexillón

PESQUERÍAS ARTESANALES (CETMAR): : desenvolvemento dun sistema para a xestión de pesquerías artesanais en Galicia (proxecto empresarial)

PARÁMETROS CALIDAD ACUICE (CETMAR): mellora da calidade no procesado e comercialización do sector da acuicultura mediante o uso de novas tecnoloxías e innovacións técnicas.

2. Diversificación das actividades económicas, con inversións cara o sector turístico, ecoturismo–pesqueiro e cultura.
Potenciar a calidade ambiental das zonas costeiras.

PROXECTOS

2.1 Turismo mariñeiro (pesca-Turismo)

- Mar de Lira, Mar de Laxe, Guimatur, Cambados á beira do Mar, Pescanatur, etc.

2.2 Ecoturismo-pesqueiro

- **Haliotika “La cité de la Pêche”**

Territorio: **Guilvinec (Francia)**

Descrición: desenvolvemento turístico da vila aproveitando a tradición mariñeira e da pesca local.

2.2 Cultural

- **GOLETA “LA RECOURVANCE”**

Territorio: **Brest (Francia)** www.larecouvrance.com

Descrición: iniciativa de reconstrución dunha goleta como símbolo da cidade e embaixadora no mundo da tradición marítima de rexión da Bretaña.

TURISMO MARIÑEIRO (PESCA-TURISMO)

Mar de Lira, Mar de Laxe, Guimatur, Cambados á beira do Mar, Pescanatur, Fisterra “pescando onde ó solpor”, Porto Celta, etc.

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

- **Descrición:** proxectos de actuación que complementan e diversifican as actividades económicas dos colectivos e comunidades mariñeiras a través do desenvolvemento de actividades turísticas, e asemade pretende concienciar ó sector pesqueiro da importancia da realización dunha explotación racional dos recursos mariños, mantendo a calidade do produto que ofrece a pesca e o marisqueo artesanal.
- **Actividades:**
 - Roteiros guiados pola Beiramar
 - Percorridos por instalacións portuarias, barrios mariñeiros, elementos do patrimonio marítimo, etc.
 - Visitas guiadas ós bancos marisqueiros
 - Xornadas de pesca a bordo de barcos pesqueiros
 - Actividades complementarias: exposición, programas cos Museos, xornadas gastronómicas, aloxamento, etc.

PROXECTOS RELACIONADOS:

Turismo Rural “Ao carón do Mar” (Turgalicia):

Oferta Turismo Mariñeiro en establecementos de Turismo Rural ubicados na costa.

HALIOTIKA “LA CITÁ DE LA PÊCHE”

Territorio: Guilvinec (Francia)

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

Descrición: desenvolvemento turístico da vila aproveitando a tradición mariñeira e da pesca local.

Actuacións:

- ▶ Visitas ó porto de pesca: tipos de barcos de pesca, técnicas de pesca, aparellos, historia da pesca local, etc.
- ▶ Visitas guiada á lonxa (subhastas de peixe)
- ▶ Visitas organizadas para o retorno da flota
- ▶ Embarque nos barcos de pesca
- ▶ Xornadas de gastronomía do mar
- ▶ Exposicións pemanentes e temporais: especies, barcos, técnicas, historia da pesca, etc.

APLICACIÓN GACs:

Rede de Turismo Mariñeiro-Vilas Mariñeiras de Galicia ou
Rede Europea de Turismo Mariñeiro

GOLETA "LA RECOUVRANCE"

Brest (Francia). www.larecouvrance.com

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

Actuación:

- ▶ Reconstrucción goleta como elemento promocional e dinamizador da cidade e programación anual de itinerarios formativos, turísticos e promocionais da cidade e da rexión de Finisterre na Bretaña francesa.

Resultados:

- ▶ Recuperación dun elemento do patrimonio histórico da cidade
- ▶ Símbolo promocional da cultura marítima da cidade e da zona
- ▶ Atracción de visitantes
- ▶ Efecto dinamizador sobre actividades económicas: gastronomía, artesanía, asteleiros, construcción naval, turismo, cultura, etc.
- ▶ Dimamización de actividades sociais e culturais: programas escolares, enlace coas actividades do Museo Marítimo de Brest, programas para asociacións culturais, programas colectivos asistenciais, etc.
- ▶ Buque embaixador da rexión (actividades protocolarias, sinatura convenios, presentacións, recepcións oficiais no estranxeiro, etc.)

Experiencias similares en Galicia:

Barco Vapor **HIDRIA II** (O Grove), Pesqueiro **Bernardo Alfageme** (Vigo), barco boniteiro Reina del Carmen (Burela), etc.

3. Iniciativas que teñan en conta a protección do medio ambiente:

Potenciar a calidade ambiental das zonas costeiras.

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

- **RESERVAS PESQUEIRAS (RESERVA OS MIÑARZOS-LIRA)**

As reservas de pesca son un dos instrumentos máis eficaces para lograr unha xestión sostible dos recursos mariños e respectuosa cos ecosistemas que os albergan. A pesar de isto, en España so existen 9 reservas de pesca.

- **GOLDEN MILE (Leader II)
Tipperary (Irlanda)**

Descrición: Mellora da limpeza e conservación das estradas rurais nun territorio orientado ó turismo e con alto valor ecolóxico.

RESERVA PESQUEIRA “OS MIÑARZOS”

Lira

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

- ▶ **Descrición:** A cofraría de Lira-Carnota impulsou a Reserva Pesqueira “Os Miñarzos”, situada na enseada de Corcubión e conta co apoio institucional da Xunta de Galicia

Resultados:

- ▶ As reservas pesqueiras permiten **protexer hábitats importantes** para a reprodución de especies de interese pesqueiro, favorecen a recuperación da zona reservada e dos caladoiros exteriores.
- ▶ **Serve de modelo para outras poboacións pesqueiras** interesadas na mellora da **xestión dos recursos mariños**, promover a pesca responsable e o establecemento de novas reservas pesqueiras nas áreas explotadas polo sector de baixura galego e do Norte da Península.
- ▶ Adecuación do esforzo pesqueiro ós recursos existentes (**explotación racional e sostible**)
- ▶ Potencian outras actuación como o **turismo científico e de mergullo**
- ▶ **Mellora da imaxe** da zona en termos de calidade ambiental, coidado do medio ambiente, etc.

GOLDEN MILE (Leader II)

Tipperary (Irlanda)

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

Descrición: Mellora da limpeza e conservación das estradas rurais nun territorio orientado ó turismo e con alto valor ecolóxico: limpeza, sinalización ecolóxica, etc.

Actuacións:

- ▶ Cada ano publícanse anuncios nun xornal local a fin de atraer candidaturas “Golden Mile” tentando atraer a grupos xuvenís, defensa patrimonio, agricultura, etc..
- ▶ Avalíanse todas as candidaturas e prémianse as gañadoras
- ▶ Execución de proxectos

Resultados:

- ▶ Mellora do turismo pola maior limpeza
- ▶ Restauración de balos de pedra, casas antigas, portais de ferro forxado, ..
- ▶ Recuperación actividades artesanais
- ▶ Protección do medio ambiente natural ao longo das estradas
- ▶ Mellora da paisaxe e beleza da rexión.

En total dende o ano 2000 realizáronse actuacións en 210 millas.

APLICACIÓNS GACs: MILLAS VERDES/AZUIS DE GALICIA

Exemplos de CONSERVACIÓN DOS RECURSOS NATURAIS E PESCA SOSTIBLE: loita contra a sobre explotación e adecuación das técnicas de pesca ós recursos existentes.

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

- **1. Explotación dos bancos ostreiros de Falmouth (England)** en barcos tradicionais de vela para non sometelos a unha sobre explotación.

Resultado:

- Mantemento dos bancos naturais (en Galicia non queda ningún banco natural de ostras pola sobre explotación).
- A ostra é o símbolo da cidade e prato estrela nos restaurantes
- Os barcos a vela (smacks) son un atractivo turístico da cidade e se empregan tamén para actividades culturais, cursos de navegación e actividades de lecer (conservación do patrimonio e efecto dinamizador)

2.-Pesca da gamba a cabalo en Koksijde (Bélxica).

Manteñen a actividade de explotación como exemplo de técnica de pesca adaptada á sustentabilidade de explotación do recurso. É un símbolo da cidade e atrae a milleiros de visitantes. A vila conta ademais cun Museo Nacional da Pesca e as principais festas son as da Festa Da Gamba

4. Manter e desenvolver os postos de traballo a través da diversificación económica e a reestructuración social: promover a igualdade.

4.1 IGUALDADE:

- **PROXECTO SEA-WOMEN:** baseado no intercambio de experiencias e iniciativas de diversificación (Noruega, Irlanda e Galicia)

4.2 DIVERSIFICACIÓN ECONÓMICA:

- **COMMON ACTIONS FOR INSULAR GREECE (Leader II)**
Islas Dodecanese: Lipsi, Agathonisi, Kalymnos, Kos, Leros, Asypalaia, Nisyros.
Descrición: desenvolvemento turístico das illas aproveitando o atractivo natural e paisaxística, a condición insular e a cultura local(arquitectura, gastronomía, etc.)
- **ENCONTROS DE EMBARCACIÓNS TRADICIONAIS DOUARNENEZ**
Territorio: Douarnenez. Bretaña (Francia) www.tempsfete-dz.com
Descrición: iniciativa que converte cada dous á vila de Douarnenez nun referente mundial para a cultura do mar coas embarcacións tradicionais como elemento vertebrador.

SEA-WOMEN.(Interreg III)

mulleres e homes de mar: intercambio de experiencias no ámbito da pesca artesanal e o marisqueo.

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

DESCRIPCIÓN: creación dunha **rede multisectorial para profesionais da pesca de baixura e do marisqueo** nas tres rexións implicadas no proxecto, cun interese especial centrado en:

- na aprendizaxe e interrelación de pescadoras e pescadores
- intercambio de experiencias a fin de promover as iniciativas empresariais
- desenvolvemento de proxectos innovadores
- intercambio de habilidades e técnicas de produción, organización, comercialización, etc.,
- e a avaliación e posta en práctica de novos campos relacionados coa actividade.

Obxectivos: reforzar a sustentabilidade económica, a igualdade de xénero, e garantir os niveis de poboación nas áreas costeiras periféricas.

O proxecto SEA-WOMEN propiciou intercambios e reunións constantes do sector, facilitando a identificación de iniciativas de diversificación, entre elas: Pesca-Turismo, novas formas de comercialización, sistemas de organización, etc.

ENCONTROS DE EMBARCACIÓNS TRADICIONAIS DOUARNENEZ Douarnenez. Bretaña (Francia) www.tempsfete-dz.com

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

Descrición: iniciativa que converte cada dous á vila de Douarnenez nun referente mundial para a cultura do mar e as embarcacións tradicionais.

Obxectivo global: Acadar alternativas económicas a unha vila pesqueira en recesión a partir das redución de caladoiros e recursos pesqueiros conservando a fisionomía e infraestructuras pesqueiras e as cultura local vencellada co mar

Resultados:

- Alternativa económica á reestructuración pesqueira da zona
- Aproveitamento das infraestructuras pesqueiras e promoción internacional da vila
- Xeración de postos de traballo arredor da iniciativa
- Conservación do patrimonio: Museo e escola taller
- Repercusión positiva na economía local: restaurantes, artesanía, conservas, publicacións, servicios relacionados cos barcos (carpintería, velerías, motores, etc.)

APLICACIÓN GAC: APOIO AS ACTIVIDADES DE PROMOCIÓN DE CULTURA MARÍTIMA.

EXPERIENCIAS SIMILARES EN GALICIA:

“ENCANTRO DE EMBARCACIÓNS TRADICIONAIS DE GALICIA”

COMMON ACTIONS FOR INSULAR GREECE (Leader II)

Islas Dodecanese (Grecia)

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

Descrición: Diversificación de actividades económicas aprovechando o atractivo natural e paisaxística, a condición insular e a cultura local(arquitectura, gastronomía, etc.)

Actuacións:

- Illa de Lipsi e Agathonisi: Creación e acondicionamento de construcións tradicionais para aloxamentos de turismo rural ambientados na arquitectura local
- Illa de Kalymnos:
 - Creación de centro de convencións (Turismo de congresos).
 - Creación de sendas ecolóxicas en zonas protexidas
- Illa de Kos:
 - Apoio á pequena industria de produtos locais (ex. Viño, queixo,), así como as tendas de produtos locais de cerámica, artesanía, etc.).
 - Protección, promoción e explotación de reservas forestais naturais.
 - Recuperación de arquitectura tradicional
- Illa de Leros: Fomento de cooperativas para a fabricación e comercialización de produtos locais de calidade (ex: mel).
- Illa de Rodos: recuperación de elementos patrimoniais para desenvolvemento de turismo cultural: pontes, muíños, etc..)
- Illa de Astypalaia e Nisyros: Clúster de restaurantes gastronomía “dodecanese”.

5. **Proxectos de cooperación** interrexional, nacional e transnacional dos axentes económicos e entre as zonas de pesca. **Promover sinerxias** entre os distintos axentes implicados no sector pesqueiro. Boas prácticas

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

- **Proxecto SEA-WOMEN:** PROXECTO DE COOPERACIÓN TRANSNACIONAL PARA O INTERCAMBIO DE EXPERIENCIAS POSITIVAS
- **Proxecto SEREA:** “Modelo de reestructuración socioeconómica y laboral en el sector pesquero”
- **Promover sinerxias**

XESTIÓN AMBIENTAL TERRITORIAL(Leader +)
Montagna Vicentina (Italia)

MARCA DE CALIDADE TERRITORIAL(Leader +)
Comarca Condado. Jaén (España)
www.calidadeterritorial.com

OBXECTIVO: impulsar un **modelo de reestructuración socioeconómica e laboral** no sector pesqueiro, orientado á sustentabilidade.

Ámbito: galicia, breaña, cerdeña; observadores en letonia

Traballo a realizar no proxecto:

- ▶ Boas prácticas transnacionais
- ▶ Diagnose socioeconómica e laboral
- ▶ Enquisa de opinión: actitude cara o cambio
- ▶ Guía de recursos para o turismo mariner.
- ▶ Estudio de viabilidade de orientación cara a pesca sostible

Actividades realizadas:

- ▶ Plan de formación complementaria: orientación cara a diversificación
- ▶ Plan de alfabetización dixital e FERRAMENTA DE FORMACIÓN
- ▶ Grupos de formación actitudinal: formación práctica
- ▶ Servicio de ASESORAMIENTO á CUALIFICACIÓN dependente das confrarías participantes no proxecto

MARCA DE CALIDADE TERRITORIAL(Leader +)

Comarca Condado. Jaén (España) www.calidadeterritorial.com

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

Descrición: deseño dunha **marca de calidade para mellorar a competitividade e imaxe das rexións** mediante a oferta de **servicios e produtos de gran calidade**. A marca de calidade territorial varía en cada territorio (9 territorios en España) e se asocia á marca común **“calidade rural”**.

Obxectivo global: Crear a marca de calidade e acordar unha serie de valores e principios compartidos por todos

Actuacións:

- establecer criterios de calidade para produtos e servizos
- Deseño marca de calidade común (logo)
- Regulamento de actuación:
 - respecto ó medio ambiente: aforro enerxía, auga e materias primas, non contaminación)
 - responsabilidade social das empresas: emprego de recursos locais., innovación, xestión social, mercadotecnia, etc.
 - Desenvolvemento mecanismos para a igualdade de oportunidades, etc.
- Mecanismos de control e xestión da marca (garantía de calidade
- Elaboración de material promocional conxunto.

► **APLICACIÓN GAC:** cooperación inteterritorial para identificación de experiencias + e establecemento dunha marca de **calidade zona costeira**

XESTIÓN AMBIENTAL TERRITORIAL(Leader +) Montagna Vicentina (Italia)

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

Descrición: Implantación e aplicación de sistemas de certificación adaptados a diversos sectores primordialmente preocupados coa calidade do ambiente e a promoción da xestión ambiental do territorio.

Obxectivos: Preservar o patrimonio ambiental e mellora da calidade de vida. Mellora da xestión dos solos. Desenvolvemento sustentable das actividades turísticas e agrícolas e conferir unha imaxe máis positiva da calidade da rexión

Actuacións:

- Desenvolvemento dun sistema de **rotulación de calidade ambiental**, adaptado para crear un **Sistema de Xestión Ambiental** no ámbito da norma **ISO 14001**. As empresas e concellos que obteñen esta certificación adquiren máis visibilidade e mellor aceso ó mercado.
- O proxecto incentivou ós organismos de turismo a adoptar un **rótulo ecolóxico** de acordo coas normas da UE para certificar prácticas favorables co medio ambiente (afecta a campings, hoteis, etc...).
- Aplicación dun **sistema de certificación ambiental** para 8 concellos por adoptar o sistema de xestión e auditoría ambiental (EMAS), norma comunitaria Regulamento 761/200 do Consello.

► APLICACIÓN GAC: SINERXIAS ENTRE AXENTES ECONÓMICAS
PARA UNHA XESTIÓN AMBIENTAL EN ZONAS COSTEIRAS

MELLORAR AS CIDADES ATLÂNTICAS PATRIMONIO MUNDIAL DA UNESCO (Interreg III)

CENTRO TECNOLÓGICO DEL MAR
FUNDACIÓN CETMAR

grupos de
acción costeira
2007-2013

- **Descrición:** O proxecto quere promover accións para a mellora da estratexia de 6 cidades que forman parte do Patrimonio Mundial da UNESCO - Porto, Evora, Angra do Heroísmo, Guimarães, Santiago de Compostela y Lugo – tendo en conta as súas particularidades culturais

- **Actuación:**

Diferentes acciones piloto en cada cidade participante:

- En Porto: creación dunha **oficina virtual de turismo**,
- En Evora : creación dun **Centro de interpretación** do patrimonio cultural,
- En Angra do Heroísmo : plan piloto de **accesibilidade** e de tráfico no centro histórico,
- En Guimaraes : plan piloto de **prevención de incendios**
- En Santiago de Compostela : plan piloto relativo ó **mobiliario urbano e a sinalización** das rúas.
- En Lugo: plan piloto para **eliminar barreiras** arquitectónicas.

Aspectos innovadores:

- Creación dunha nova cultura urbana, unha rede de cidades e modelos claves de xestión urbana e dun manual de boas prácticas para a xestión do patrimonio e dos centros históricos.

APLICACIÓN GAC:

- Proxecto mellora integral e dinamización dos barrios mariñeiros da costa Atlántica
- Modelo de xestión do patrimonio asociado ás vilas mariñeiras e o patrimonio marítimo